Ч. 177 Четвер 8 (20) серпня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Шабля Ракочого.

Историа не котить ся на осліп, як щасте, але іде дорогою з отвертими очима. Дарунок царя, зроблений угорскому музеєви, єсть новим доказом того. Шабля Ракочого, цінний памятник для мадярскої бувальщини має може й для нас Русинів якесь значінє. Імя Ракочих вяже ся також і з історією руских земель. В Мукачеві, на рускій земли держала ся вдовиця по Францу Ракочим I, а мати Франца Ракочого II, властителя шаблі, котра доси була в царскім музею в Петербурзі, через три роки против австрийского полководця Каратти, в наших горах, але вже по стороні Угорщини в стороні як Климець, стоїть ще і нині памятник, пригадуючий дорогу, котрою ходив властитель згаданої шаблі, а як на Угорщині так і в Росиї жиють Русини — серед яких обставин то річ загально звістна, отже дарунок зроблений царем угорскому музеєви може й нас Русинів трохи близше обходити.

Шабля Ракочого має після волі царя бути доказом, як високо цінить він ту сердечність, яка характеризує істнуючі відносини межи російскою державою, а австро-угорскою монархією. Угорщина радо приняла сей дарунок, а вся угорска і австрийска праса заговорила о сім дарунку і розписує ся о єго значіню. Pester Lloyd каже: Угорский нарід приймє той цінний памятник зі сьвідомостию, що політика єго верховодячих мужів, котру він удобрив, стреміла завсігди до того, щоби підпирати і скріпляти сердечність тих відносин. В ніякій верстві мадярского народу не остало ся ще якесь упереджене або якийсь ворожий настрій супротив Росиї; противно цілий наш політичний сьвіт одушевлений бажанем, щоби з могучою сусідною державою жити в як найбільшій дружбі. Повний високого поважаня для величезного поступу Росиї і признаня для мирної черти тих єї заграничних змагань, котрі, особливо в найновійшім часі у справах Всходу, годять ся гармонічно з консервативним змістом австроугорскої політики, відчуває угоский нарід теплу симпатию для лицарскої особи молодого царя, котрий дав вже так многократні докази свого благородного серця і своєї високої миролюбивости. Яко запоруку незакаламучених дружних відносин до царя і народу російского оцінять у нас той дарунок з тим більшою вдячностию, що в нім містить ся також високе зрозумінє історичного розвою Угорщини і єї становища в монархії та в громаді европейских народів.

N. W. Tagblatt каже знову: Велика черта в політиці пробиває нераз в маленьких річах. Цар Николай II дарував угорскому народному музеєви шаблю Ракочого а обставини при тім роблять сей дарунок симптоматичною подією для цілого політичного положеня. Цар сказав Мадярам чемність повну гадок, а то мусить викликати щиру симпатию для лицарскої особи того, що зробив той дарунок. Спорий кусень угорскої історії закінчив ся в наслідок дарованя сеї шаблі відгомоном помиреня, а то документує досить виразно зміну часів і політичних відносин. Виразнійше не можна було того зробити як письмом російского амбасадора, котре подало міністрови справ заграничних відомість о рішеню царя. В дальшім виводі своїх гадок о тім дарунку каже згадана ґазета, між иншим ще так: З обнятем правлїня теперішним царем прийшла також хвиля, коли давні дружні відноси нашої монархії до Росиї віджили знову.

Так, віджили знову давні дружні відносини! На Угорщині і в Росиї забули вже на Віляґош, на той Віляґош, котрий на Угорскій Руси, ба й у нас в Галичині, видвигнув таких Адольфів Івановичів Добряньских, котрі як-раз на тім Віляґошу збудували всю свою політику, що викопала могилу угорскій Руси та копає дальше ще й другу Руси галицкій та буковиньскій. История не котить ся на осліп, як щасте, але іде дорогою з отвертими очима! Шабля Ракочого має і для нас своє значінє. Через ню два давні противники подали собі руки понад головами прибитих і пригноблених гіркою долею Русинів. Де поділа ся тота освободителька славяньства, на котру з таким одушевленєм вказували ще до недавна, ба ще вказують і нині ті, що відводили і відводять Русинів від єдино спасительної гадки, від труду і праці над собою самими не оглядаючись на нікого? Нема єї. Она на Угорщині зрозуміє історичний розвій мадярского народу, але для славяньского не мала нїякого зрозуміня, то-ж і подала руку до помиреня, а тим давним своїм помічникам сказала отверто і явно: Вон! Таку науку дала нам шабля Ракочого і кождий Русин повинен собі добре то запамятати. Треба мати очи і видіти, куди іде история.

---

9)

До бігунів.

(За Паером, Зіглершмідтом, Льорцінґом і др.)

(Дальше).

IV *.

Кілько миль мав ще Нанзен до бігуна? — Як міг він знати, до котрого степеня дійшов? — Море на бігуні. — Північна зоря і магнетизм землі. — Чи не на бігунах був початок всего житя на земли?

Нанзен доїхав до 86-го степеня і 14 мінути північної ширини, отже кілько миль мав ще до бігуна і о скілько дальше доїхав як Льоквуд?

Пригадаймо собі то, що було попереду сказано: від бігуна до бігуна доокола землі ідуть через рівник колеса, звані полуденниками. Кілько степенів на рівнику, тілько буде й полуденників, отже 360. Але земля на бігунах єсть трохи сплощена, бо коли від осередка землі аж до рівника єсть 859 миль, то від осередка землі до бігуна єсть більше менше лиш 856 миль, отже майже о три милі менше. Задля того полуденники суть трохи меншими колесами як рівник, меншими майже о 5 і пів милї, рахуючи по трохи менше як 3 милї сплощеня на кождім бігуні. Кожде же колесо ділимо як вже сказано на 360 частий або степенів а кождий степень знов на 60 частий або мінут. Мінута на колесі, то не мінута часу, але міра в просторі. Один степень на рівнику має 15 миль, а то значить, що на кожду мінуту степеня рівникового припадає по чверти милї. Рівник має отже 5400 миль і на нім, або єго степенями і мінутами числить ся довгота на земли. Через єго степені переходять полуденники на північ і на полудне, отже довготу числить ся від полуденника до полуденника. Але преці треба звідкись, з одного місця зачинати числити, котрийсь полуденник мусить бути перший; отже принято загально, що числить ся степені довготи, отже й полуденники від того полуденника, котрий переходить через зьвіздарню в Ґрініч коло Льондону. Коли би там в тій зьвіздарни по самій середині заткнути в землю палицю і подивити ся куди іде тїнь від тої палиці в само полудне, то тая тїнь показала би нам перший полуденник. Отже від тої тїни — а ми собі думаємо, що она іде одним кінцем аж до рівника і дальше через рівник аж до північного бігуна і доокола землї — числить ся степені довготи на всхід від 1 аж до 180 і каже ся, що то степені всхідної довготи, а знову на захід від 1 аж до 180 і каже ся, що то степені західної довготи. У зьвіздарни в Ґрініч замість палички, встромленої в землю, стоїть величезний дальновид, на двох великих камінних стовпах, а в тім дальновиді єсть тонесенька ниточка, паутинка. Коли отже сонце підійде так високо в гору, що єго вже видко в дальновиді і оно там підсуває ся що раз близше до паутинки, то настає тогди полудне. Коли вже видко ціле сонце а паутинка стане як-раз посеред сонця, тогди єсть полудне а паутинка в дальновиді означає нам тогди перший полуденник.

В ту пору, коли сонце переходить через паутинку, значить ся через полуденник, єсть 12 година і тогди реґулюють зьвіздарскі годинники, т. зв. хронометри, котрі показують не лиш години і мінути, але й секунди та части секунд або терцини, а ходять так правильно, що можуть н. пр. за місяць опізнити ся або іти скорше ледви о яку тисячну часть секунди. Такі хронометри бувають дуже дорогі, коштують 300 до 500 зр., а подорожник на далекій півночи мусить їх мати бодай два при собі, щоби, коли один попсує ся, був другий під рукою. Час, означений після годинника зреґульованого у звіздарни в Ґрініч, звуть часом сьвітовим і після него числять звіздарі.

Так само як рівник, так ділимо також і полуденники на 360 степенів. Але коли степені на рівнику мають по 15 миль і суть всі однакові, то степені на полуденнику задля сплощеня землї не суть однакові, лиш близше рівника дрібку коротші, а близше бігуна дрібку довші. Рівник має 5400 миль, а полуденник 5394 і пів милї, бо 5 миль і половина припадає на сплощене. Степені на полуденнику числимо від рівника, зачинаємо від одного і числимо до 90 аж до самого бігуна на північ або

*) У фейлетоні ч. 7 з дня 4 с. м. полишали ся з причини недогляду в коректі так разячі і аж до смішности зміняючі гадку похибки, що задля ясности і доброго зрозуміня мусимо тут дещо з попередного повторити.

Новинки.

Львів дня 19 серпня 1896.

— **Роковини уродин Є. В. Цісаря** обходжено у Львові як каждого року дуже торжественно. В понеділок вечером відбув ся около 9-ої години похід войскових музик улицями міста. Дощ, що около 8-ої години пустив ся нагле, перестав, а в поході взяли участь тисячі публики. Вчера рано вистріли гармат і музики войскові пробудили місто. На вежи ратушевій і державних будинках повівали хоругви. О 8-ій годині рано вийшла ціла залога львівска на Янівскі оболоня, де відбуло ся богослужене, а відтак дефіляда войск перед головнокомандуючим ґен. Шуленбурґом. В місті відправляли службу Божі: в архікатедральній церкви сьв. Юра Є. Ем. Кардинал Сембратович, в костелі оо. Бернардинів Архієпископ Моравский, а в катедрі вірменьскій Архієпископ Ісакович. У всїх трех храмах явили ся на богослуженях представителї властий і численна публика. В полудне по богослуженях приймав Є. Е. п. Намістник заяви желань і вірнопіддацьких чувств для Є. Вел. Цісаря від представителїв духовеньства і всїх властий. О годинї 4-ій відбув ся у Є. Е. п. Намістника обід на 66 осіб, в котрім між иньшими взяли участь Є. Ем. Кардинал Сембратович і митрат львівскої капітули о. Андр. Білецкий. Коли Є. Е. п. Намістник виголосив тоаст в честь Найясн. Пана і закінчив его окликом в честь Монарха, повторили зібрані гості той оклик трикратно, орхестра заграла народний імн, а з валів цитаделї відозвали ся 24 гарматних вистрілів.

— **Іменованя.** П. Міністер віроісповідань і просьвіти іменував директора державних зелїзниць в Станиславові Люд. Вербицкого, консерватором комісиї для розслідів і удержуваня памятників штуки і памятників історичних. — Президент ц. к. висшого Суду краєвого у Львові іменував канцелїстів Суду краєвого у Львові Раф. Федоровича і Володисл. Хмельовского офіциялами того-ж суду.

— **Дирекция ц. к. учительскої семинариї в Самборі** повідомляє, що вписи до тамошного заведеня на приготовляючий рік і на всї чотири роки семинариї відбудуть ся в днях 29, 30 і 31 серпня від години 9 до 12-ої рано і від 3—6-ої по полудни. Ті, що вписують ся, мають предложити родовід в двох примірниках. Ученики приготовляючого курсу мають при вписї предложити: 1) Метрику уродженя, що скінчили 14 лїт житя, 2) сьвідоцтво шкільне з 2 або 3-ої ґімназияльної чи реальної або з 6-ої кляси видїлової школи добре окінченої, 3) сьвідоцтво здоровля від дотичного повітового лїкаря, 4) на случай перерви в науках сьвідоцтво моральности від свого уряду парохіяльного потверджене зверхностию громадскою. Ті ученики будуть складати вступний іспит. Кандидати всїх чотирох років семинариї мають при вписї предложити лише сьвідоцтво шкільне з року 1896 з ц. к. учительскої семинариї, а приватисти наведені від 1 до 4 документи.

— **Руский народний театр** дасть в Борщеві на дальше такі представленя: в четвер 20-го „Вихованець", комедия Янчука; в суботу 22-го „Перехитрили" народна оперетка; в недїлю 23-го „Хата за селом" драмат після повісти Крашевского; ві второк 25-го „Учитель" комедия Івана Франка; в середу 26-го „Галька" мельо-драмат з музикою Монюшка; в четвер 27-го „Війт заламейский" в перерібцї Ів. Франка. — Заряд театру подає до відомости, що публика борщівска щиро приняла театр; і наше сьвященьство, поспішило на перше представлене, щоби дружину руского театру привитати і заохотити до дальшої працї.

— **Дирекция товариства взаімних обезпечень „Днїстер"** просить нас подати нашим читателям а членам „Днїстра" до відомости, що 18-го с. м. загальне число виданих тим товариством від часу відкритя чинностий всїх поліс, осягло поважну цифру 100.000. Потоючи сю для каждого Русина приятну вість, желаємо „Днїстрови" як найлучших успіхів!

— **Хитрий конокрад.** До пароха руского в Сушні в повіті каменецкім, зголосив ся якийсь жид, кажучи, що хоче вихреститися. Щоби приготовитись до того акту, вступив тимчасово до служби за паробка на приходстві. Якось припало возити солому; жид напер ся до того і запряг до воза аж чотири конї, однак парох казав їхати тілько парою. Кандидат на хрестиянина нерадо виїздив на солому лиш парою, але поїхав і — більше не вернув. Конї і віз пропали без слїду і по нинїшний день годї їх відшукати. Кажуть, що злодїй походить з Кристонополя і належить до шайки коноводів, котра з великим упіхом оперує в повітах пограничних.

— **Нещастна пригода** на ловах лучила ся дня 13 с. м. в Зубрици в маєтности п. Альфреда Мисловского. При ловах, в котрих брало участь більше осіб, утратив жите син властителя Зубрця.

— **З Бучача** доносять: Невислїджені досі виновники вломили ся ночию до тутешної пропінациї і обікрали ей. З каси пропінацийної забрали злодії кількасот зр., а при тїй нагоді не забули й на оковиту, бо також украли ей значну скількість.

— **Помилуванє.** Засуджених станиславівским судом на кару смерти Дмитра Бігуна і Тимка Манича за убите свого шурина Миколи Лаврика — помилував Цісар, а найвисший трибунал вимірив їм кару дожизненої вязниці.

— **Намірене самоубийство.** Мечислав Цалїга, вояк артилериї, утїк перед кількома днями з казарнї свого полку у Львові і укрив ся в домі родичів при ул. Личаківскій під ч. 124. Непокоєний войскозою патролею, що за ним глядала, намірив повісити ся минувшої ночи в огороді. Однако ще вчас замічено се і відратовано самоубийника. Причиною дезерциї був імовірно страх перед войсковими маневрами.

— **Справа замаху** на слюсаря Баша у Відни займає там загальну увагу. Передвчера донесли віденські часописи, що до полициї візвано для переслуханя жінку Баша, а по списанім протоколі увязнено єї і відставлено до суду, бо обудило ся підозрінє, що она була в змові з виновником Фоком, за котрого по смерти мужа, мала віддати ся. Жінка Баша то ще молода і гарна женщина. Фок, як о нім пишуть ґазети, то чоловік злісний і лукавий — спосібний на все зле. Оповідають, що в часї похорону своєї жінки, з котрою в часї недуги обходив ся дуже зле — сидїв в шинку і весело сьпівав. Крім Башової арештовано ще кілька осіб, підозріних о то, що знали о намірenім замаху.

— **Цікавий зелїзничий процес.** Московска судова палата розбирала сими днями справу якоїсь Скрябини против зелїзниції московско-берестейскої. В липни 1891 р. їхала Скрябина разом з дочкою з Москви до Берестя в першій клясї курієрского поїзду. Була велика спека і вікна вагона були отверті. В тім з комина льокомотиви упала іскра до вагона і там подорожні і зелїзнича прислуга угасили на нїй огонь. Скрябина була сильно попарена і мала руку і груди покриті міхурами. Від часу тої пригоди Скрябина заєдно хорує і така ослаблена та зденервована, що мусить держати окремо жінку, котра єї ні на хвилю не опускає. Окружний суд признав Скрябині 6000 рублїв відшкодованя від заряду зелїзниції, а судова палата той засуд затвердила.

до бігуна на полудне. Степені полуденника означають нам ширину на земли і длятого, коли числимо від рівника на північ кажемо, що то північна ширина, а коли числимо від рівника до полудневого бігуна, кажемо, що то полуднева ширина. Коли-ж цїлий полуденник має 360 степенїв або 5394 і пів миль, то на четвертину з него, на 90 степенїв (від рівника аж до бігуна) припало би 1348 миль з половиною. Однакож для догідности в численю кажемо, що полуденник єсть так само великий, як і рівник, отже четвертина з него має 1350 миль, значить ся, припускаємо, що каждий степень на полуденнику має так само, як і на рівнику по 15 миль. О тих півтора милї ріжницї в четвертинї не дуже розходить ся. Коли отже Нанзен дійшов аж до 86 степеня 14 мінуть північної ширини, то аж до самого бігуна лишило ся єму ще 3 степені (по 15 миль) і 14 мінут (чверти миль) або 56 і пів миль. Перед Нанзеном дійшов був Льоквуд в 1883 р. до 83-го степеня і 24 мінут; єму лишило ся ще 6 степенїв і 36 мінут, або 99 миль до бігуна. Нанзен підійшов отже о 42 і пів милї близше до бігуна, як Льоквуд.

Як же міг Нанзен знати, до котрого степеня північної ширини дійшов? — Як вже знаємо мав він при собі два хронометри, відтак мусів ще мати малий дальновид подібний до того, який ми повисше описали і наконець зьвіздарску книгу, в котрій суть всїлякі обчисленя зьвіздарскі. Станувши на якімсь місци мусів він уставити свій дальновид і обчислити, як високо на небі стоїть н. пр. якась зьвізда, а з тої висоти при помочи зьвіздарскої книги міг обчислити, котра година на тім місци, де він стоїть. Припустім, що то була тогди 7 година і 30 мінут. Він дивить ся на свій хронометер, а у него 1-ша година сьвітового часу (після зьвіздарнї в Ґрініч). Ріжниця в часї єсть отже о 6 год. 30 мінут, значить ся, та сама зьвізда, на котру він тут дивив ся буде за 6 годин і 30 мінут переходити через перший полуденник в Ґрініч. Але на годину часу рахує ся 15 степенїв, а на мінуту часу 15 мінут степеневих, а то значить, що та зьвізда, щоби дійти до першого полуденника мусить перейти 6 разів по 15 степенїв або 90 степенїв і 30 по 15 мінут степеневих, що значить 450 мінут степеневих, або 7 степенїв і 30 мінут — отже всего разом 97 степенїв і 30 мінут. В той спосіб міг Нанзен обчислити собі що він стоїть на 97 степени і 30 мінут всхідної довготи. Розходить ся тепер ще лиш о визначенє північної ширини.

Подібно, як через каждий степень рівника ідуть полуденники, так знову через каждий степень полуденника думаємо собі колеса рівнобіжно до рівника і називаємо їх рівнобіжниками. Таких колїс від рівника аж до бігуна єсть 90. Кожде з тих колїс єсть що-раз менше, аж наконець то колесо, що від бігуна єсть віддалене лиш на 1 кільометер, мало би всего лиш 6283 метрів в обемі, отже менше як милю. В тім колесї сходять ся вже всї полуденники дуже близько до себе, так, що тут від одного до другого ледви яких 17 до 18 метрів. На рівнику від одного полуденника до другого треба би їхати 15 миль, а тут, на сїм рівнобіжнику, можна би від одного до другого перебічи скорше як за пів минутки. Тих колїс, або рівнобіжників, що правда, нема на земли, але їх пізнаємо по зьвіздах. Що ночи можемо видїти як деякі зьвізди їдуть ніби колесом, доокола нашої землї. Ті, що стоять низько на небі, всходять і заходять, піднимають ся в гору і спускають ся; другі зьвізди як н. пр. так званий великий віз, не всходять і не заходять, стоять завсїгди на небі, але крутять ся колесом, більше менше до окола тої зьвізди, що єсть на кінци т. зв. дишля в громадї зьвізд, званій малим возом, а против котрої наша земля єсть звернена своєю осею, або своїм північним бігуном. Ту зьвізду звемо длятого бігуновою або полярною. Коли отже зьвізди пересувають ся колесами доокола нашої землї, то переходять і через полуденники. Треба отже лиш обчислити, як високо стоїть яка зьвізда на небі, коли переходить через полуденник, а тогди і можна знати, котрий степень ширини она на нім зазначила. Так мусів робити і Нанзен, і тим способом переконав ся, що стапув на 86 степени 14 мінут північної ширини.

Повисше обчисленє взяли ми лиш для приміру, бо ще не знати, в котрім саме місци Нанзен дійшов до 86 степеня і 14 мінут. Доси звістно лиш ось що: В кілька днів по Різдві в 1894 р. доплив був Нанзенів корабель „Фрам" до 83 степ. 14 мін., отже до найдальшої знаної доси точки на півночи. Коли-ж Нанзен побачив, що вода несе корабель постійно на північний захід, гадав, що она занесе его як найдальше на північ і длятого дня 14 марта 1895 р. покинув корабель разом з Іогансеном на 83 степ. 59 мін. північної ширини а 102 степ. 27 всхідної довготи і оба пустились дальше. Взяли з собою 28 псів, 3 саний і 2 каяки (лодки). Невадовго показали ся такі трудности, що лиш з великим трудом можна було іти дальше по леду. До того ще й лїд гнав з великою скоростию на полудне. Дня 7 січня, дійшли они до 86 степ. 14 мін., але лїд ставив тут вже таку запору, що они не видїли иншої ради лиш вертати назад; пустились отже в сторону, аж до краю Франц Иосифа. В червню упав був такий великий сніг і поробились були такі розколини в леді, що они майже не могли вже й рушити ся, а до того вже й поживи мали дуже мало. Край, який єсть означений на картї Паєра під 83 степенем ширини, не могли віднукати. Аж дня 6 серпня дійшли до якогось

— **Незвичайна сила**. У Варшаві жие инжинєр В., чоловік вже пятьдесятьлітний, наділений від природи незвичайною силою. Зігнути підкову, зломити пальцями срібний гріш, задержати коні в бігу, то звичайні річи у того чоловіка. То всьо нічого не значить в порівнаню з пригодою, о якій оповідають варшавскі ґазети. Один знакомий інжинїра хотів силача завстидати і заложив ся з ним, що він не піднесе до гори білярда. Той білярд був до помоста пришрубований, але інжинїр о тім не знав і приймив заклад. В притомности численно зібраних сьвідків підсунув силач свої дужі плечі під білярд — але дармо, білярд нї на волос не рушив ся. Знакомий вже став злобно усьміхати ся, однако — як показало ся — передчасно. Інжинїр ще раз підсунув ся під білярд, напружив всї свої сили і по хвили побачили зрітелї з зачудованєм випростованого силача, як двигав на плечах білярд. Шруби, що правда не пустили, але за те кілька дощок помоста вирвало ся. Зібрані приймили гучними оплесками ту пробу незвичайної сили. Треба замітитити, що той силач доброго росту, досить товстий і визначує ся своєю веселостию. Помимо великаньскої сили той чоловік лагідний і смирний, як дитина.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

☛ Складайте гроші і віддавайте їх до каси ощадности!

— З малого крейцаря великі гроші. Тепер, коли вже жнива кінчать ся і незадовго з того, що земля зародила, буде можна зробити гроші, пригадуємо нашим господарям, щоби не забували дещо з тих гроший відложити на бік, не богато, трошки хоч пару крайцарів. Річ то не лиш приятна але й дуже добра, коли має ся готовий гріш. На случай потреби не треба запозичати ся у дрогого і платити єму великий процент, не треба нікому кланяти ся і стояти о ласку. Хто хоче ощадити собі якийсь гріш на будуче, нехай памятає передовсїм на то, що не конче лиш той щадить, хто від разу відкладає велику суму, але той найбільше щадить хто відкладає по трошки а часто. Без малої суми можна легко обійти ся; нехай лиш кождому, що єї відложить, здає ся, як би єї таки зовсїм не мав, а коли буде по трошки а часто відкладати, то з малого крайцаря зроблять ся великі гроші. Але відложених гроший не треба держати дома; найлїпше віддати їх до каси в місті. Можна їх складати по 50 крайцарів на почті, а відсилати почтою н. пр. до товариства взаїмного кредиту при асекурацийнім товаристві „Днїстер“ або до „Рускої каси“ в Чернівцях котра дає більший процент, як всї инші товариства, бо аж 5 і пів від сотки, значить ся, від кождого риньского 5 і пів крайцаря. З віддаваня гроший до каси має ся ось яку корпсть: гроші не лежать дармо, бо приносять проценти; не кортить їх рушити, бо нема їх під рукою і треба якось і без них крутити сьвітом; злодій їх не украде, бо они в безпечних руках. Робіть же так і відкладайте гроші та віддавайте до каси, а ми будемо вам пригадувати то що тижня два рази великими буквами на першім місци в „Добрих радах“.

— Квашені огірки то дуже добра річ і они оплачують на торзї лїпше, як сирі. Длятого кожда господиня, котра має більше огірків і уміє їх добре квасити, зробить лїпше, коли їх наквасить а відтак квашені вивезе на торг до міста. У Львові бодай квашені огірки добре платять ся, а так само, здаєсь і по инших містах.

— Мурашки і мшиції на деревах можна вигубити варом з тютюну. В сторонах, де садять тютюн можна легко дістати т. зв. патерухи і зробити собі з неї міцний вар, а де суть фабрики тютюну, там можна купити пороху тютюнового і так само ужити. Варом тютюновим треба при помочи городничої сикавки скроплювати галузки, котрі обсїли мурашки і мшиції, або зливати варом з малої коновочки з ситцем. Щоби мурашки не лїзли на дерево, треба дерево обвязати шматою, змоченою в карболевій воді.

Переписка зі всїми і для всїх.

Вп. В. Ан. в Гр.: На бородавки як у людий так і у худоби нема иншої ради, як хиба, коли они досить великі, зрізувати або підвязувати тоненькою ниткою або волосом. З часом они відпадуть. У корови на вимени така операция, розуміє ся, трудна і скорше можна їх стинати зверха ножицями, але осторожно, щоби не зачяти аж живого мяса. Стинанє бородавок зверха не робить нїякого болю і ще найскорше може їх вигубити. По зітненю бородавок можна би їх ще помастити ляпісом (пекольним каменем). Але що ляпісу кому небудь не продають, то спробуйте по зітненю мастити розпущеним надманґановим калї (Kali hypermanganicum). Дістанете єго за пару крайцарів в аптиці. Кілька зеренець (3—4) з него треба розпустити в лижцї води, так, щоби вода стала темно фіолетова і по одній капли пустити на кожду бородавку. Можна би також зрізані бородавки мастити соком зїля зелемозень (Chelidonium majus, ростопаст, чистяк). Єсть то дуже звичайна хопта, що росте попід плотами, а коли єї урвати то пускає жовтий сок. — Стоноги можна вигубити або порошком від комах, подібно як тарганів, або виловлювати сьвіжими березовими мітелками в листєм. Мітелки ті ставить ся в то місце, де найбільше показують ся стоноги, а они залазять в них і криють ся там. По якімсь часї треба мітелку стріпати на дворі і повипадавші стоноги поубивати. Можна також поукладати місцями купки ровкраяних сирих барабольь, бураків або лупину з гарбузів, а коли стоноги до них позлазять ся, вигубити їх. — *Нещасливий:* Не можемо Вам в сїм случаю поручати нїякого специяліста, хоч би лиш длятого, що за нїчию специяльність не можемо брати на себе одвічальности. Впрочім то чисто Ваша особиста справа і чей не схочете подумати, щоби ми припускали, що відповідь може ще комусь придати ся. Коли будете у Львові, спитайте в першій аптиці, а Вам скажуть. — *Вп. Василь в Олешеві:* Не можемо Вам відповісти письменно, бо Вашого прізвища не можемо відчитати. Пишіть по руски і виразно.

Торг збіжевий.

Львів дня 18 серпня: Пшениця 6·50 до 7·— зр.; жито 4·90 до 5·10; ячмінь броварний —·— до —·—; ячмінь пашний —·— до —·—; овес 5·— до 5·30; ріпак 8·50 до 8·75; горох 4·— до 7·—; вика 4·25 до 4·50; насїнє льнянне —·— до —·—; сїмя конопельне —·— до —·—; біб —·— до —·—; бобик 4·— до 4·25; гречка —·— до —·—; конюшина червона галицка —·— до —·—; шведска —·— до —·—; біла —·— до —·—; тимотка —·— до —·—; ганиж —·— до —·—; кукуруза стара —·— до —·—; нова 0·— до 0·—; хміль 25·— до 40·—.

острова, вкритого ледом. Дня 26 серпня вернули аж до 81 степ. 13 мін. північної ширини і тут знайшли собі добре місце, де могли перезимувати, та поставити тут собі зимівку. Дня 19 мая 1896 р. пустились знову дальше на полудне, ішли то ледами, то плили в човнах, аж наконець дня 7 серпня забрав їх Джексонів „Віндвард“ і повіз до Варде.

Про ті здобутки наукові, які Нансен привіз з собою з далекої дороги мало що доси звістно. Коли він ще в 1893 р. їхав до бігуна, відкрив по дорозі на Карийскім мори богато островів вздовж сибірского побережа аж до пригірка Челюскіна. В кількох місцях було видко сліди ледової доби, підчас котрої цїла північна Сибір була вкрита ледом. Від того пригірка гнала вже вода кораблем то на північ, то на північний захід. Нараз взяла страшенна студінь, так, що в зимі доходило до 62 степенїв (Цельзия) морозу. Мимо того вся залога на „Фрамі“ була зовсїм здорова.

Найцїкавійше то, що Нансен розвідав про глубину моря на далекій півночи. Вже попереду висказали ми такий здогад, (котрий однакож задля похибки став аж до сьмішности не ясний): Коли бігун єсть сплощений, але первістно був критий водою, то виходило би з того, що на самім бігуні повинна би бути суха земля, бо коли бігун пласнув, то рівночасно і вода в наслідок обороту землї і виходячої з того сили відосередкової повинна би була сплинути з него до рівника. Коли-ж би там не було землї, лиш само море, то можна здогадувати ся, що море єсть там дуже глубоке, що там вода вижолобила собі, так сказати би, яму, заглубленє, подібнє як н. пр. на вершку яблока і лиш боками держить ся з прочими морями. Всї острови доокола бігуна були би тогди лиш вистаючими з під води берегами тої ями на бігуні. Сей послїдний наш здогад, іменно що до ями на бігуні, оправдав ся вповні. Нансен мірив море на полудни від 79 степеня ширини і переконав ся, що оно там досить мілке, бо всего лиш на 162 метрів. Дальше звідси на північ стає море нараз дуже глубоке і доходить до 1880 а місцями навіть до 3420 глубини. Коли отже море від якогось розмірно мілкого місця стає нараз 12 разів, ба 21 глубше, то не що иншого, лиш що дно єго творить якусь величезну яму.

*

Про поворот Нансена з приходять Копенгаґи слїдуючі вісти: В Христианії велике одушевленє з нагоди щасливого повороту Нансена. На вість о тім украшено цїле місто хоругвами а тисячі народу зібрало ся перед редакциями тамошних ґазет вижидаючи дальших вістий. Так само й другі міста Норвеґії обходили торжественно поворот Нансена. В Варде принято єго з великим одушевленєм, а жителї міста зробили єму велику овацию. Нансен телеґрафував зараз до своєї жени, а відтак до короля Оскара і до норвескосо правительства. В пятницю устроїв Нансен великий пир для членів Джексонової виправи, а в недїлю виїхав Нансен почтовим пароходом до Гамерфесть, куди єму на стрічу виїхала єго жена, і мав там станути вчера вечером. За вісїм до девять днїв приїде до Копенгаґи, де єго торжественно введуть до міста.

Незадовго мабуть будемо мати докладнїйші вісти о подорожи Нансена, бо він ще перед виїздом зобовязав ся, коли верне, вислати першу телеґраму, зложену з 2000 слів до лньондоньскої ґазети Daily Chronicle, а відтак ще й письменне справоздане в 4000 рядків, за що редакция з'обовязала ся заплатити єму 5000 фунтів штерлїнґів (50.000 зр).

(**Дальше буде**).

ТЕЛЄҐРАМИ.

Відень 19 серпня. Є. Вел. Цїсар надїлив міністра справ заграничних ордером золотого руна.

Відень 19 серпня. Уродини Є. Вел. Цїсаря обходжено торжественно в Букарештї, Софії, Константинополи і Атинах.

Почдам 19 серпня. З нагоди уродин австрийского цїсаря тоастував цїсар нїмецкий в честь свого найщирійшого приятеля і союзника цїсаря Франц Йосифа.

Петербург 19 серпня. З нагоди уродин австрийского цїсаря відбуло ся в Петергофі виставне снїданє у царя, на котре був запрошений також австрийский амбасадор кн. Ліхтенштайн. Амбасадор виїзджає завтра до Відня.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий**.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.